

PEYGAMBER SAS EFENDİMİZ'İN MERHAMETİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Cumanız mübarek olsun... Size bu sefer de yine İzmir'den telefon ediyorum. Yarın Seferihisar'da, Hazret-i Ali Efendimiz'le ilgili bir konferansım var, o maksatla gelmişim. Bu konuşmaların konularını, umûmiyetle bizim Gümüşhaneli Hocamız Rh.A Ahmed Ziyâeddin Efendi'nin hazırlamış olduğu hadis koleksiyonundan seçerim. Bu sefer ev sahibine:

“—Bunun iki cildinin birisinden, besmeleyle bir sayfa çek!” dedim.

Ve karşımızda bir sayfa var, bu cuma sohbetimiz onunla ilgili olacak.

Peygamber SAS Efendimiz'in adet-i seniyyeleri ve şemâil-i şerîfeleri; yâni siması, görünüşü, yüzünün, elinin, vücudunun özellikleri; yaşamındaki kendisine mahsus birtakım adetleri ve sâireyi, Gümüşhaneli Hocamız kitabının sonunda, bir güzel geniş bölüm olarak toplamış. O konudaki hadisleri özel olarak toplamış ve *Râmûzü'l-Ehâdis*'in sonuna eklemiştir.

Çünkü, Peygamber SAS Efendimiz müslümanlar için model insan, örnek insan, yâni nümûne...

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun

Allah'ın en sevgili kulu, peygamberlerin de serveri, eşrefi; mahlûkâtın en şereflişi, enyükseği... Rasû'l-ü Ekrem, yâni en keremli peygamber... Allah onu bize İslâm'ı öğretsin diye, kendi emirlerini tebliğ etsin diye göndermiş olduğu için, onun yaşam tarzı, sözleri ve hareketleri, hattâ sükûtu, susması bile bize bir mânâ ifade ediyor, bizim için bir örnek oluyor. Bizim için, hareketlerimizin nasıl yapılması gerektiğine dair kaynak oluyor onun sözleri, hareketleri...

O bakımdan Hocamız büyük bir titizlikle, büyük bir hadis alimi olarak, bu konudaki hadisleri toplamış. Çok büyük bir şemâil bölümü oluyor bu... Bu kadar geniş şemâil toplayan kitap kolay bulunmaz. Hepsini toplamağa gayret etmiş Gümüşhaneli Hocamız, nur içinde yatsın... Allah makâmâtını daha yüksek eylesin... Kabrinde nûrunu, sürûrunu daha ziyade eylesin...

a. Peygamber Efendimiz'in Ailesine Merhameti

Kur'a ile çekilmiş sayfadan, orada karşımıza gelen hadis-i şeriflerden okuyayım. Enes RA'dan Tayâlisî'nin rivayet ettiğine göre:¹

¹Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.283, no:2115; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.453, no:4280; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12123; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.137, no:376; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.263, no:3237; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.465, no:11011; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.175; İbn-i Sa'd, *Tabakât*, c.I, s.136; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.136, no:575; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.7, s.238, no:18334.

كَانَ رَحِيمًا بِالْعِيَالِ

(الطَيَالِسِيُّ عَنْ أَنَسٍ)

RE. 543/11 (*Kâne rahîmen bi'l-iyâl.*) *Kâne* fiilinin fâili Peygamber SAS Efendimiz. Yâni, “Peygamber SAS Efendimiz, aile fertlerine karşı çok merhametli idi, rahîm idi.”

Iyâl; geçimini teminle mükellef olduğu insanların teşkil ettiği gruba derler. Biz Türkçe’de *aile* diyoruz. Tabii, ailenin içine insanın eşi girer, çocukları girer, annesi babası girebilir. Ayrıca geçimini temin ettiği başka kimseler de olabilir. Evinde hani yaşlı teyzesi olur, halası olur, dayısı olur... vs. Onlar da o gruba giriyor.

İnsanın böyle baktığı, kollayıp gözettiği insanlar iyâli oluyor. Evlâd ü iyâl, eşi ve çocuklar ve diğer aile fertleri demek oluyor. “Peygamber SAS Efendimiz bunlara karşı çok merhametli idi.”

Biliyorsunuz, *rahîm* sıfatı merhametli demek ama, mübalağa sîgasıdır. Yâni, çok merhametli demek. Arapça’da mübalağa sîgaları vardır. Yâni bir şeyin çok olması durumunda, o şey ile ilgili sıfat değişik bir kalıpta, değişik bir şekilde söylenir. Ona mübalağa sîgası derler.

Bu Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin isimlerinden birisi tabii. Bazıları sadece Allah-u Teâlâ Hazretleri’ne mahsustur, Esmâ-i Hüsnâ’nın bir kısmı... Bazıları insanlar için de kullanıla gelmiştir dilin içinde...

Rahîm kelimesi hem Allah'ın sıfatlarından, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) derken, Besmele'de dahi görüyoruz; hem de insanlar için de kullanılır. Yâni böyle çok müşfik, merhametli olan kimselere, *rahîm* sıfatı kullanılmıştır.

Peygamber SAS Efendimiz hakkında da, Tevbe Sûresi'nin sonunda, ayet-i kerimede Allah-u Teâlâ Hazretleri, çok merhametli olduğunu ifade etmek üzere, (*raûfün rahîm*) buyurmuştur:

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا
عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

(التوبة: 128)

(*Lekad câeküm rasûlün min enfüsiküm*) [Andolsun size kendinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, (*azîzün aleyhi mâ anittüm*) sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir; (*bi'l-mü'minîne raûfün rahîm*) o, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.] (Tevbe, 9/128)

Raûf; çok re'fetli, yumuşak kalpli, şefkatli demek. *Rahîm* de, çok merhametli demek. Çok merhametli olduğunu zaten ayet-i kerime beyan ediyor.

Burada da Enes RA, Peygamber Efendimiz'in ahabından bir mübarek kişi. Onu görüyor, Peygamber SAS Efendimiz'i izleme imkânını buluyor, yanında bulunan kimse... Onun için, onun ailevî durumunu bize böyle anlatıyor:

(*Kâne rahîmen bi'l-iyâl.*) “Aile fertlerinin hepsine karşı çok merhametli idi, Peygamber SAS Efendimiz.”

Tabii, Peygamber SAS Efendimiz bizler için bir örnek insan, model insan... Kendisi taklit edilecek, kendisine uyulacak, kendisinin her yaptığı şey uygulanacak kadar güzel bir insan... *Nümûne-i imtisâl* diyoruz, yâni kendisine uyulacak bir nümûne Peygamber Efendimiz. O halde bizim de Peygamber-i Zîşânımız'ın bu sıfatını çok düşünmemiz ve ailemizde bu durumda olmamız lâzım!.. Aile reisleri için, aileyi yöneten kimseler için bu sıfat olmalı!..

Peygamber SAS Efendimiz aile fertlerine karşı çok merhametli idi, biz de merhametli olacağız. Hanımımıza karşı merhametli olacağız; bir... Ondan sonra çoluk çocuğumuza karşı merhametli olacağız.

Merhametin tezâhürü nedir? Merhametli olunca insan ne yapar?.. Bazen merhametli olduğu için, onu tehlikelerden korumak hususunda, kaşını da çatar:

“—Haa, öyle yapma bakayım!” diye bazen çocuğa kızabilir.

Meselâ, çocuk sobanın yanına yaklaşırsa;

“—Çekil bakayım oradan!” diye seslenebilir. Bu da neden?.. Merhametten.

Onun için, aile reisi olan bir kimse, bir kere ayet-i kerimede kendisine verilen vazifeyi hiç unutmayacak:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

(التحریم: ۱)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû kù enfüseküüm ve ehlîküüm nârâ*) “Eymüslümanlar kendinizi de, aile fertlerinizi de cehennem ateşine düşmekten, cehennemlik olmaktan, cehennemde cayır cayır yanmaktan koruyun!” (Tahrim, 66/6) diyor. En büyük merhamet bu...

Bir aile reisi çocuklarını seviyor. Kucağına alıyor, öpüpkokluyor. Yıkayıp tarıyor saçını... Güzel elbiseler giydiriyor. Kimsenin ona yan bakmasına, azarlamasına razı olamıyor. Parklara götürüyor, salıncaklara bindiriyor, sallandırıyor... İstedığı şeyi alıyor; elma şekeri, kâğıt helvası, bilmem lolipop, bonibon... Çeşit çeşit şeyler... Tamam, bunlar sevgi ama, bu çocuğun ahireti ne olacak?.. Yâni ahirette cehennemlik olacaksa, acaba aile reisi o çocuğa acımış mı?.. O çocuğu korumuş mu?..

Hayır, korumamış demektir. Yâni eğer o çocuğu cennetlik olacak şekilde yetiştirmemişse, o çocuğu korumamış... Neden?.. Bu dünya hayatı seksen yıl, doksan yıl, hadi diyelim yüz yıl; hadi sizin hatırınız için biraz daha yükseltelim yüz yirmi yıl, yüz otuz yıl... Çok az bu kadar yaş yaşayan insan. Hadi diyelim yüz elli yıl yaşadı, ama ondan sonra?.. Ölüm. Ama ahiret hayatı sonsuz. Rakamların bitmeyeceği sonsuz bir saadet var cennette... İnsan cennetlik olduğu zaman, bu sonsuz saadeti kazanıyor. Ebedî cehenneme de atıldığı zaman, ebedî, sonsuz azaba uğramış oluyor.

Şimdi insan eğer çocuğunu seviyorsa, merhametli ise; hanımını seviyorsa, annesini seviyorsa...

“—Anneciğim, ben seni çok seviyorum, Anneler Günü’nde al sana şu hediyeyi aldım!”

“—Hanım, sen çok yoruldun diye sana şu hediyeyi aldım, şu elbiseyi aldım, şu mücevheri aldım, şu kolyeyi aldım, şu yüzüğü aldım, şu bileziği aldım...”

İyi güzel, sen onu seviyorsun ve merhametli gibi görünüyorsun ama, asıl sen onu cehennem ateşinden koruyamadıktan sonra, asıl merhameti yapmıyorsun da küçük merhametlerle uğraşıyorsun demektir.

Onun için, her şeyden önce, biz de Peygamber Efendimiz gibi ailemize merhametli olmak bahis konusu olduğuna göre, önce onları cennetlik yapmağa gayret edeceğiz... Onları cennete sevk etmeğe gayret edeceğiz. Cennete gidecek şekilde yetiştirmeğe gayret edeceğiz.

Sonra, dünyada da tabii acıyacağız, merhamet edeceğiz. İyi yetişmesine gayret edeceğiz. Yüksek bir şahsiyet olmasını isteyeceğiz. Eğitimine önem vereceğiz. Bunları geçen hafta çocuğun anne babası üzerindeki hakları konusunda zaten anlatmıştım. Bu hafta da kur’a ile bu konu çıktı. Tabii dünyada da onun iyi olmasına gayret edeceğiz.

Ne diyelim hani, Allah bir kimsenin kalbinde merhameti yaratmamışsa...

Hazret-i Aişe RA'dan rivayet ediliyor ki:²

قَدِمَ نَاسٌ مِّنَ الْأَعْرَابِ عَلَى رَسُولِ أَهْلِ صَلَّى
أَهْلٌ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالُوا: أَوْ تَقْبَلُونَ
صِبْيَانَكُمْ؟ فَقَالَ: نَعَمْ. قَالُوا: لَكِنَّا وَأَهْلِي
مَا نَقْبَلُ! فَقَالَ رَسُولِ أَهْلِ صَلَّى عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ: أَوْ أَمْلِكُ إِنْ كَانَ أَهْلٌ نَزَعَ مِنْ قُلُوبِكُمْ
الرَّحْمَةَ!

(بخ.م.ه.حم. عن عائشة)

(*Kadime nâsün mine'l-a'râbi alâ rasûli'llâhi salla'llâhu aleyhi ve selem*) Bedevîlerden bir grup Peygamber SAS Efendimiz'e geldiler, (*fekâlû*) dediler ki:

(*E tükabbilûne sıbyâneküm*) “Siz böyle çocuklarınızı kucağınıza alıp öper, sever misiniz?”

(*Fekâle: Neam*) Peygamber SAS Efendimiz de: “Evet” diye cevap verdi.

² Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2235, no:5652; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1808, no:2317; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1209, no:3665; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.56, no:24336; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.46, no:90; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.278; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.458, no:45422; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.239, no:9520.

(Fekâlû: Lâkinnâ va'llâhi mâ nukabbilü)
“Vallâhi, biz hiç öpüp sevmeyiz.” dediler.

(Fekâle rasûli'llâhi salla'llâhu aleyhi ve selem)
Bunun üzerine Peygamber SAS Efendimiz:

(Eve emlikü in kâne'llâhu nezea min kulûbikümü'r-rahmeh) “Eğer Allah sizin kalbinizden merhameti çekip aldıysa, ben ne yapayım?” buyurdu.

Çocuk sevilmez mi, insanın evlâdı!.. Hem de ne kadar sevimli oluyor gerçekten... Ne kadar tatlı oluyorlar yumurcaklar!.. Sevilir tabii, Allah merhamet vermediyse ne yapayım?..

Bazıları çocuğunu düşman gibi görüyor. Hayata geldiğinden memnun değil, “Nereden de çıktın geldin?” der gibi... Doğduğu andan itibaren, “Keşke ölsen de kurtulsam...” der gibi bir tavır... Tabii, bu İslâm'ın tavrı değil, müslümanlar böyle yapmaz. Çocuğu Allah'ın kendisine bir nimeti olarak bilir.

“—E bunun rızkı nereden gelecek hocam?..”

Onun rızkını Allah veriyor. Allah bereketini veriyor, rızkını gönderiyor ve ummadığı yerden insanları rızıklandırıyor. O bakımdan, rızık endişesiyle çocuk yapmaktan kaçınmak da doğru değil...

Bir hadis-i şerif SAS Efendimiz'den bu...

b. Peygamber Efendimiz'in Ümmetine Merhameti

Peygamber SAS Efendimiz'in elbette yakını olan aile fertlerine merhameti vardı ama bütün ümmete karşı da çok merhametliydi.

Nitekim yine Enes RA'dan ikinci bir rivayet, hemen bu birinci rivayetin altında... Onu da okuyalım, sevgili dinleyiciler:³

كَانَ رَحِيمًا، وَكَانَ لَا يَأْتِيهِ أَحَدٌ إِلَّا وَعَدَهُ، وَأَنْجَزَ لَهُ إِنْ كَانَ عِنْدَهُ

(بخ. فى الأدب عن أنس)

E. 543/12 (*Kâne rahîmen, ve kâne lâ ye'tihî ehadün illâ vaadehû, ve encezehû lehû in kâne indehû.*)

“Peygamber SAS Efendimiz, sıfat olarak çok merhametli bir kimse idi, rahîm bir kimse idi. Kendisine bir istekle biri kimse geldiğinde, eğer yanında varsa, mutlaka ona bir şeyler verirdi. Eğer verecek bir şey yoksa, bir şeyler vermeyi vaad ederdi ve vaad ettiği zaman da vaadini yerine getirirdi.”

³ Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.105, no:278; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.267, no:18410.

Arapça'da bir söz var:⁴

الْوَعْدُ كَالدَّيْنِ .

(*El-va'dü ke'd-deyn*) “Vaad etmek borç gibidir.”
Yâni, bir insan birisine borçlandı mı, çıkartıp borcunu veriyor eninde sonunda... Borcuna sadıksa, dürüstse çabuk veriyor. Borç bir vecîbe, onu ödemesi lâzım! Vaad de bir borçtur, vaadinizi yerine getirin!..

Peygamber Efendimiz'e birisi bir istekle gelirse, eğer yanında mevcutsa, onun istediğini verirdi. Eğer yanında yoksa, vaad ederdi, vaadini de yerine getirirdi.

Peygamber SAS Efendimiz sadece aile fertlerine değil, etrafındaki herkese karşı böyle merhametli idi. Hatta bir keresinde beni çok duygulandırmış rivayetlerdendir. Fâtıma Anamız RA, Hazret-i Ali Efendimiz KV'le beraber geliyorlar, avuçlarını açıp Peygamber Efendimiz'e gösteriyorlar:

“—Yâ Rasûlallah, ey babamız, şu avuçlarımıza bak!..”

Avuçlarına bakılıyor. Tabii, ne olmuş avuçları?.. Kuyudan ipele su çekmekten ve değirmeni tutup gıldır gıldır döndürmekten, değirmenin sapı da böyle devamlı kaydığı için insanın avucunda, kanamış, yara olmuş elleri... Yarayı gösteriyorlar, diyorlar ki:

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.435, no:7263; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.349, no:6876; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.710, no:1719.

“—Şu harpte alınan esirlerden bir köle verseniz de, hizmetimizi görse, suyumuzu çekse, değirmenimizi döndürse...”

Değirmen, el değirmeni... İnsanın önüne koyduğu iki taneyuvarlak taş... Ortasında delik var, oradan buğday konuluyor. Gıldır gıldır çevrildiği zaman, buğday taşların arasında eziliyor, kenardan un olarak, kırılmış olarak çıkıyor. Değirmen bu...

Tabii yemek yapmak için, bu değirmeni döndürmek lâzım!

Kuyudan suyu çekmek lâzım!.. Bunlar iş.

Ellerini böyle gösterip, Peygamber Efendimiz'den köle istediler. Efendimiz de buyurdu ki:

“—Köle var ama veremeyeceğim maalesef!.. Çünkü o köleleri satmak istiyorum.” Tabii her kölenin bir bedeli var çarşıda pazarda... “Sattığım takdirde, elde ettiğim para ile, gelir ile Ashàb-ı Suffe'nin ihtiyaçlarını karşılamayı düşünüyorum.”

Sonra şöyle devam etti:

أَلَا أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ خَيْرٍ مِّمَّا سَأَلْتُمَا: إِذَا أَخَذْتُمَا
مَضَاجِعَكُمْ فَسَبِّحَا ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَاحْمَدَا ثَلَاثًا
وَثَلَاثِينَ، وَكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلَاثِينَ، فَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ

خَادِمٍ

(*Elâ edüllükümâ alâ hayrin mimmâ seeltümâ*)
“İsteddiğinizden daha hayırlısı için size delâlet edeyim mi:

(*İzâ ehaztümâ medâciakümâ*) “Yatağınıza yatacağınız zaman, yatmadan önce, (*fesebbihâ selâsen ve selâsîn*) 33 defa *Sübhâna’llâh* deyin, (*va’hmedâ selâsen ve selâsîn*) 33 defa *El-hamdü li’llâh* deyin, 34 defa *Allâhu ekber* deyin!”

(*Fehüve hayrun lekümâ min hâdimin*) Böyle yaparsanız, Allah size güç kuvvet verir. Bu sizin için hizmetçiden daha hayırlıdır.” dedi, onları öyle gönderdi.

Köleleri satıp, parasıyla Ashâb-ı Suffe’nin ihtiyacını karşılayacağını söyledi.

Ashâb-ı Suffe kimler idi?.. Peygamber Efendimiz’in mescidine gelip, orada yatıp kalkan insanlar... Tabii, çok düzenli büyük binalar yok. Sadece kumların üstü direklerle, hurma dallarıyla gölgelenmiş. Mescidin bir köşesi Ashâb-ı Suffe’nin yeri idi. Suffe demek, üstü kapatılmış bir gölgelik demek. Ashâb-ı Suffe orada yatar kalkarlardı. Geceleri 70-80 kişi yatardı orada... Gündüzleri de sayı çoğalırdı; 300, 400, 450 kişi kadar oldukları rivayet ediliyor.

Onların orada gelip yatması neden?.. Dışarıda evi barkı olmadığı için... Bir kabileden gelmiş, Peygamber Efendimiz’e iman etmiş, İslâm’a girmiş. İslâm’ı öğrenmek istiyor. Rasûlüllah Efendimiz’e âşık, yanından ayrılmak istemiyor. Hadis-i şeriflerine dikkat ediyor, sözlerine dikkat

ediyor. Kur'an-ı Kerim ayetlerini ezberliyor. Dini öğreniyor, ibadetini yapıyor; mescidde yatıp kalkıyor...

Tabii geçimi yok, çalışması yok... Belki iş imkânı yok. Hani şimdi işsizlik diyoruz, küçük bir toplumda iş bulmak da kolay değil... İş bulmak için, iş sahaları açmak lâzım! Tabii bunların ihtiyaçları var, onların ihtiyaçlarını düşünüyor Peygamber Efendimiz. Kendi sevgili, mübarek kızı cennetlik Fâtıma Anamız'a, "Hadi sen tesbih çek de, vaziyeti böyle idare et!" diye nasihat ediyor. Sevgili damadına böyle nasihat ediyor, ötekilerin ihtiyacını görmek için...

Merhametlilik... Merhamet çok önemli bir vasıftır İslâm'da. İslâm ahlâkı diyoruz, çeşitli huylar var. Bunların en başta gelen, en kıymetlilerinden birisi merhamettir. Yâni, birilerini düşünmek, ihtiyaçlarını düşünmek, kollamağa çalışmak, acımak, ona karşı uygulanmak...

Onun yerine kendisini koyup, onun çektiği sıkıntıları anlayıp, onun namına üzülme ve onun ihtiyaçlarını gidermeğe çalışmak... Merhamet duygusu bu.

Bu çok güzel bir duygu, *diğerbîn* insanların duygusu... Yâni *hodbin*, kendisini düşünen, menfaatperest insanlar değil de, başkalarını düşünen insanlar merhametli olur. Onun için merhamet çok kıymetli bir sıfat, Allah'ın çok sevdiği bir sıfat...

Kendisi de zâten *Erhamü'r-râhimîn*, merhametlilerin en merhametlisi Allah-u Teâlâ Hazretleri...

Rahman ve Rahîm, rahmeti gazabını geçmiş; kullarının da merhametli olmasını seviyor. Merhametlilere kendisi merhamet ediyor; merhametsizlere de merhamet etmeyeceğini, tehdit yollu, ikaz yollu belirtmiş Kur'an-ı Kerim'de...

Ve Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde bildirmiş.

Hepimizin böyle bu güzel duyguya sahip olmamız lâzım!.. Hepimizin Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi, kardeşlerimizin ihtiyaçlarını görmeğe çalışması lâzım! Gönlünü hoş etmeğe çalışması lâzım! Acıması lâzım!..

Hastalar var, yoksullar var, ihtiyarlar var, ocuklar var... Şaşırılmışlar var, sapıtmışlar var, hidayet yolundan ayağı kaymışlar var, yanlış yollara sapmış olanlar var... Tabii, onlara da acımak lâzım!..

İslâm'da günah işleyen insana ne yapılıyor?.. Acınıyor. Günah tabii sevilmez de, günahı işleyen insana acınıyor, seviliyor, onun gûnahtan kurtulmasına çalışılıyor.

Peygamber Efendimiz'in enteresan bir hadis-i şerifi var, hepimiz duymuşuzdur.

Buyurmuşlar ki:⁵

أَنْصُرُ أَخَاكَ ظَالِمًا، أَوْ مَظْلُومًا! قِيلَ: يَا رَسُولَ
اللَّهِ، نَصْرَتُهُ مَظْلُومًا، فَكَيْفَ أَنْصُرُهُ ظَالِمًا؟ قَالَ:
تَمْنَعُهُ مِنَ الظُّلْمِ، فَذَلِكَ نَصْرُكَ

(خ.ت. حم. حب. ع. هب. ق. عن أنس)

(*Ünsur ehàke zàlimen, ev mazlûmen*) “Kardeşin zàlim de olsa, mazlum da olsa ona yardım et!”

(*Kîle*) Denildi ki: (*Yâ rasûla'llàh, nasartühû mazlûmen*) “Yâ Rasûlallah, mazlumken yardım etmeyi anlıyorum, tamam; (*fekeyfe ensuruhû zàlimen*)ama zàlimken ona nasıl yardım edeyim?”

⁵ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.863, no:2312; Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.210, no:2181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11967; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.571, no:5167; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.346, no:576; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.449, no:3838; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.101, no:7606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.94, no:11290; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.94; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.411, no:1401; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.375, s.646; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.83; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.321; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.358, no:7458; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.122, no:229; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı İsfahan*, c.V, s.338, no:40057; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.III, s.93, no:1092; Hâris, *Müsned*, c.III, s.238, no:747; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.431, no:1757; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XI, s.570, no:5166; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan. Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.202, no:649; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.210, no:679; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.401, no:2753; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.345; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.III, s.414, no:7204, 7205; *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.241, no:631;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.VII, s.76, no: 5840; RE. 84/7.

Yardım edersem ben de zàlim olmaz mıyım?..”

Yâni, zàlimin zulmüne yardım ettiği zaman, insan zàlim olmaz mı? Elbette zàlim olur. “Zàlimken yardım edin ne demek?” diye soruyorlar.

(Kàle) Peygamber Efendimiz de buyurdu ki: (Temneuhû mine’z- zulmi) “Zàlimin zulmünü engellemeğe çalışırsın, zulmü yaptırtmazsın; (fezâlike nasruke) bu da ona senin yardımındır.”

Bakın, ne kadar müsbet bir güzel şey tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz. Zàlimin zulmünü yaptırmamağa çalışmak, yapmasını engellemeğe çalışmak, ona yardım oluyor. İşte biz de günahkârı günahından döndürmeğe çalışacağız. Acıyacağız;

“—Bu benim kardeşim, bu müslüman, müslüman evlâdı... Veyahut bu insan, Hazret-i Adem’in evlâdından, hemcinsimden, Benî Adem’den benim gibi bir beşer...

Yazık, eğer bu kafa ile giderse, davranışlarını devam ettirirse, dünyada da hayatı mahvolur; ahirette de cehenneme düşer, azab görür. Ben buna acıyorum, bunu kurtarmağa çalışacağım!” diyeceğiz.

Müslümanın genel vasfı bu olması gerekiyor. Merhametli olacak. Bütün insanlara karşı merhametli olacak... Kötü insanları da doğru yola çekmek suretiyle, merhametliliği olacak.

O halde görüyoruz ki, İslâm çok güzel bir din... İslâm'ın ne kadar güzel olduğunu hadis-i şeriflerden anlıyoruz ve bu hadis-i şerifleri kendisine prensip edinip, hayatını böyle geçirmiş mübarek evliyâullah büyüklerimizi, selef-i sâlihînimizi, mübarek din alimlerimizin hayatlarındaki menkabelerini duydukça, okudukça, onların bunları uyguladıklarını gördükçe; İslâm'ın uygulamada ne kadar insanları sevdiğini, merhametli olduğunu görmüş oluyoruz.

Biz de böyle olmağa çalışacağız. Mazluma zâten yardım edeceğiz. Mağdur, mazlum, fakir, âciz, nâçiz; zâten yardım edeceğiz. Bunun dışında öteki insanlar var, onları ne yapalım?.. “Asalım, keselim, vuralım, kıralım...” Hayır! Onu da, o haksızlığından döndürmeğe çalışacağız. Müsbet olan taraf bu... Yâni allem edeceğiz, kallem edeceğiz, uğraşacağız; onu yanlış

yoldan doğru yola döndüreceğiz, Allah'ın iyi kulu haline getirmeğe çalışacağız. İslâm'ın ana mantığı bu...

c. Peygamber Efendimiz Latîfeci İdi

Bir hadis-i şerif daha var, sayfanın sonlarına doğru, onu da Abdullah ibn-i Abbas RA rivayet etmiş. Abdullah ibn-i Abbas, Peygamber Efendimiz'in mübarek amcası Abbas'ın oğlu... Genç, delikanlıydı Peygamber Efendimiz'in zamanında... Tabii, Peygamber Efendimiz'in akrabası olduğu için evine girer çıkardı. Hatta bazen evinde yatardı. Durumunu gayet iyi biliyor Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin...

Diyor ki, Abdullah ibn-i Abbas *Radıya'llahu anhümâ*; babası da sahabi, kendisi de sahabi... Çok da alim oldu sonra bu Abdullah. Kur'an-ı Kerim'i çok iyi biliyordu. Konuşması çok güzeldi ve yüzü güzeller güzeliydi. Peygamber Efendimiz'e çok benzerdi. Çok yakışıklı, çok güzel yüzlüydü. Çarpıcı, etkileyici güzel bir yüzü vardı. Allah şefaathlerine nâil eylesin... Cennette de yüzlerini görmeyi nasîb etsin... Tabii, hem cennette görmek mümkün, hem de Allah nasib ederse, rüyalarımıza gelirlerse, rüyalarımızda da görebiliriz.

Biz Edebiyat Fakültesi'nde İran Edebiyatı'nı okurken, profesörümüz bize bir İranlı şairin şiirini yazdırmıştı. Orada diyor ki: "Mâdem benimle geçinmek istemiyor görünüyorsun, niçin her gece yarısı rüyama geliyorsun!" diyor. Karşısındakine böyle latife yollu, şiirde soruyor. "Mâdem bana dargın gibi davranıyorsun gündüz; o halde geceleyin niçin rüyama geliyorsun?" diyor.

Tabii, biz de temenni ediyoruz ki, mâdem Rasûlüllah SAS Efendimiz'i biz seviyoruz; ah o da bizi sevse de, lütfetse de, rüyamıza teşrif eylese... "Hayatta onun zamanında, asr-ı saadetinde bulunamadık, bâri cemâl-i bâ-kemâlini, mübarek vechini, ayın on dördü gibi simasını, vech-i pâkini rüyamızda müşâhede eylesek!" diyoruz.

"Peygamber Efendimiz'in o güzelliğini görsek, ashabının mübarek yüzlerini görsek... Hadislerini rivayet eden bu zât, falanca zât,

filânca zât... Rüyada bizi Allah bizi nasib etse de, görüşürse...” diye temenni ediyoruz.

Ne buyurmuş Abdullah ibn-i Abbas?.. Şimdi bu temenniden sonra okuyalım:⁶

كَانَ فِيهِ دِعَابَةٌ قَلِيلَةٌ

(خط. وابن عساكر عن ابن عباس)

RE. 543/18 (*Kâne fîhi düàbetün kalîleh.*)

“Peygamber SAS Efendimiz’de biraz şakacılık vardı, latîfecilik vardı.” diyor bu mübarek amcazâdesi. Belki bunu duyunca, hepinizin bir tebessüm yayıldı vechinizde, yüzünüzde, dudaklarınızda...

“Peygamber SAS Efendimiz birazcık latîfeci idi.” Yâni, çok ciddî idi; tamam... Sözü hak idi; tamam... Herkes Rasûlüllah SAS Efendimiz’in mehâbetinden titrerdi. İlk defa onu gören titrerdi, heybetinin tesiri altında kalırdı. Heybetliydi, muazzam heybetliydi.

Rasûlüllah Efendimiz’e başını kaldırıp, kaşını kaldırıp doyasıya bakamamışlardı. Rasûlüllah Efendimiz’in böyle bir durumu vardı ama, hafif latîfeci idi. Evde tatlıydı, dışarıda tatlıydı. Sözü hoştu, güzeller güzeli idi. Her şeyi çok güzeldi. Bu da, bizim kulağımıza küpe olacak bir adet-i seniyyesi, Peygamber SAS Efendimiz’in.

Davranışı nasılmış?.. Hani böyle kaşları çatık mıymış, yüzü gülmez miymiş, bağırıp çağırır mıymış, sert miymiş?.. Diğer kanun koyucular

⁶ *Kenzü’l-Ummâl*, c.7, s.262, no:18398.

gibi bağıırıp, çağırıp, “Heyt böyle olacak!.. Heyt şöyle olacak!..” mi diyormuş?.. Hayır!.. Nasılmış?.. Rasûlüllah SAS Efendimiz’in hafif latîfeciliği varmış. Hane-i saadetlerinde davranışları böyleymiş.

O halde, bizim nasıl olmamız lâzım?.. Hanemizde aynı şekilde tatlı olmamız lâzım!.. Ciddî ve tatlı... Yâni bu latîfecilik, bu sevimlilik, bu zarâfet nasıl olacak?.. Ciddiyetle beraber olacak.

Efendimiz ne söylerse, söylediği haktı. Latîfe yapsa, latîfesi de hak idi. Bâtıl söz söylemezdi, ama sevimli idi. Hani bazı insanlar vardır, ciddîdir, insan yanında sıkılır. Fırsat buldu mu, kapıdan dışarı çıkıp bir nefes almak ister. İçeride tabii o hürmete şâyân şahıs var filân diye biraz öyle ciddî durduktan sonra, kalkar dışarıya kaçar. Bazı toplantılarda bunun misallerini görüyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz’in böyle latîf halleri, hafif bir latîfeciliği de, böyle güzel bir hatıra olarak yakınları, akrabası tarafından anlatılmış. Biz de evde böyle olmalıyız. Eve girdiğimiz zaman, herkesin yüzünde güller açmalı, herkes sevinmeli!.. Gelene biz “Hoş geldin!” diyoruz ama, gelen de hakîkten hoş gelmeli!.. Nâhoş gelmemeli!.. Yâni böyle, herkes birbirlerine yan bakıp, göz işareti yapıp da, içinden, “Aman Allahım, gene bu geldi. Eyvah, ne yapacağız?” filân dememeli!..

Tatlı olmalı, kimseyi kırmamalı, kimseyi sıkmamalı, üzmemeli ama, tabii ciddî olmalı, hakkı söylemeli!.. Hakkı söylemek gerektiği zaman da, hakkı söylemekten geri durmamalı!.. Bu böyledir diye söylemeli, ama tatlılıkla söylemeli, güzel güzel söylemeli!..

Ayet-i kerimede, *bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ

(النحل: ١٢٥)

(Üd'u ilâ sebîli rabbike bi'l-hikmeti ve'l-mev'izati'l-haseneti ve câdilhüm bi'lletî hiye ahsen) “Ey Rasûlüm! Rabbinin yoluna insanları hikmet ile çağır, hakîmâne sözlerle çağır ve mev'iza-i hasene ile, güzel öğütler vererek çağır!” (Nahl, 16/125) buyruluyor. Yâni, söyleyiş tarzının, üslûbunun güzel olmasını, tatlı olmasını, hakîmâne olmasını, Peygamber Efendimiz'e Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teâlâ Hazretleri emrediyor. Tabii, Peygamber Efendimiz de, Allah-u Teâlâ Hazretleri nasıl emreylemişse, öyle yapmıştır.

d. Peygamber Efendimiz'in Ahlâkı

Bu vesileyle, bir hadis-i şerif daha burada söyleyelim! Peygamber SAS Efendimiz'in ahlâkı Hazret-i Aîşe-i Sıddîka Vâlidemiz'e sorulduğu zaman, cevabı ne oldu?..

Ahmed ibn-i Hanbel’de, Müslim’de, Ebû Dâvud’da —*rahmetu’llâhi aleyhim ecmaîn*— rivayet edilmiş bu:⁷

كَانَ خُلُقُهُ الْقُرْآنَ

(حم.م.د.د. عن عائشة)

RE. 543/6 (*Kâne hulûkühü’l-kur’ân*) “Rasûlüllah Efendimiz’in ahlâkı Kur’an-ı Kerim idi.”

Şimdi burada çok önemli bir ifade var, biz bundan çok istifade edebiliriz. Peygamber Efendimiz’in ahlâkı şöyleydi, böyleydi demiyor Hazret-i Aişe Vâlidemiz RA, ne diyor: “Ahlâkı Kur’an-ı Kerim idi.” diyor.

Evet, Peygamber Efendimiz SAS, kendisine inen bir ayet-i kerimenin mânâsını derin derin düşünür, kendisini ona göre tam ayarlardı. Ona tam uymak için olanca dikkatini, zarâfetini, gayretini gösterirdi. Biliyorsunuz, Uhud Harbi olduğu zaman, önce bir zafer kazanır gibi

---

⁷ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.163, no:25341; Buhârî, *Edebü’l- Müfred*, c.I, s.115, no:308; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.30, no:72; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.II, s.154, no:1428; Hz. Aişe RA’dan.

Lafız farkıyla: Müslim, *Sahîh*, c.I, s.512, no:746; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I,

s.426, no:1342; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.410, no:1475; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.171, no:1127; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.292, no:2551; Beyhakî, *Sünenü’l- Kübrâ*, c.II, s.499, no:4413; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.168, no:425;

İbn-i Sa’d, *Tabakâtü’l-Kübrâ*, c.I, s.364; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*; c.III, s.382; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.255, no:18378 ve s.380, no:18718.

oldu müslümanlar, sonradan askerî bir taktik vazifeyi yapmamaktan dolayı, askerî emirleri tutmamaktan dolayı; okçuların arkadan düşmanın gelmesini engelleyecek bir boğazdan, orayı kesmekten, orayı muhafaza etmekten ayrılmaları üzerine, düşman saldırmıştı. Zafer kazanılacak gibiyken, ortalık karışmıştı, bir dağınıklık olmuştu. Kimin kazandığı belli olmadı ama, müslümanlar da tam bir zafer kazandık gibi bir durumda olamadılar. Sonra iki taraf birbirinden ayrıldı. İşte o söz dinlenmediği için, bu gibi durumlar meydana geldi.

Peygamber SAS Efendimiz, oradaki davranışlarında dayumuşak davrandı. Kendisinin sözünü dinlemeyenlere de çok katı davranmadı Kur'an-ı Kerim'de o durumu da methediliyor. "Eğer katı sözlü, katı davranışlı, sert cezalar verici olsaydın, etrafından dağılır giderlerdi." diye buyruluyor.

Demek ki, Peygamber Efendimiz SAS, kendisine inen ayet-i kerimeleri derin derin düşünürdü, aynen ve dikkatli bir şekilde uygulardı. Şimdi bizim de ne yapmamız gerekiyor bu durumda?.. Kur'an-ı Kerim'i okumamız lâzım!..

"—Tamam okuyoruz hocam! Elif'i, be'yi, cim'i, dal'ı biliyorum, okuyorum. (*Elif, lâm, mîm, zâlike'l-kitâbü lâ raybe fîh...*) Hatim indiriyorum. Bir ayda, senede, şu kadar bir zamanda hatim indiriyorum."

İyi ama, mânâsı?.. Mânâsını bileceksin!.. İkincisi; Kur'an-ı Kerim seni hangi yöne sevk ediyorsa, öyle olmağa çalışacaksın!

Şimdi bu Uhud Harbi'nde düşmanlar saldırınca, müslümanlar da dağa doğru çekilince, düşmanlar harb sahasında yayıldılar. Müslümanlar da biraz dağıldılar, Peygamber Efendimiz'i öldü

sandılar... O zaman müşrikler, müslümanların ölülerine, öldüğü halde çok işkence yaptılar. Kulaklarını, burunlarını kestiler. Kimisi bunları gerdanlık yaptı boynuna... O müslüman şehidlerin mübarek vücutlarını tanınmayacak hale getirdiler.

Peygamber SAS bunu görünce sonradan, Kureyşliler def olup gittikten sonra... Hattâ onları da kovalattırdı Hazret-i Ali Efendimiz'e... "Askerî birlikle git peşlerinden!" dedi. Yâni sonunda da mağlub gibi değil, onları kaçırtmış oldular. Kovalattırdı Mekke'ye doğru...

Peygamber Efendimiz baktı ki, mübarek amcasının filân vücudu kesilmiş, ciğeri çıkartılmış, kulakları kesilmiş... Çok çirkin şeyler yapılmış cenazelere, şehidlerin mübarek vücutlarına... Tecavüzler olmuş, parça parça kesmişler.

"—Eh ben de bunları elime geçirirsem, bunların bu yaptıklarını, onların şu kadarına ben de yapacağım!" dedi.

O zaman ayet-i kerime indi.

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ بِهِ، وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَيْرٌ (لِلصَّابِرِينَ

(النحل: ١٢٦)

(*Ve in àkabtüm feàkîbû bi-misli mâ ùkıbtüm bih, ve lein sabertüm lehüve hayrun li's-sàbirîn.*) (Nahl, 16/126) ayet-i kerimesi indi. Yâni, “Eğer size bir haksızlık yapılırsa, siz de o haksızlığın mukâbili kadar, o haksızlığın karşılığı olarak onlara yapabilirsiniz. Ama sabredip, affederseniz daha iyi olur.” yolunu gösterdi.

Peygamber Efendimiz, yetmiş kişiye öyle yapacağını kararlaştırmışken, bu hususta yemin etmişken, yemininin kefareti verdi, yeminini yerine getirmedi, kendisini düzenledi. Bu neyi gösteriyor. Kur'an-ı Kerim'in emri gelince Rasûlüllah Efendimiz'in derhal tavrını ona göre ayarladığını gösteriyor. Çok mühim bir olay bu...

Biz de Kur'an-ı Kerim'i okuyunca, kendimizi ayarlaya- bilmeliyiz. Bunun için de tabii, mânâsını anlamamız lâzım, sevgili kardeşlerim!

Tabii, herkesin dinî ilimleri öğrenmesi kolay olmuyor. Yıllarca dînî ilimleri okumuş bir kimseye, ben dedim ki; bir Arapça bir şey okudum bir sohbette:

“—Hadi bakalım buyur, tercümesini sen yap!” dedim.

“—Aman hocam!” dedi, elini kaldırdı, “Hayır.” dedi, yanaşmadı. Neden?.. Kolay değil! Bir insanın dînî ilimleri öğrenmesi, sonra okunan bir şeyleri izah edecek seviyeye yükselmesi kolay değil de ondan...

O zaman ne olur?.. Bilenler anlatır, bilmeyenler de dinlemek üzere onların etrafında toplanır.

Şimdi bizim, İslâm Edebiyatı kürsüsüydü kürsümüz. Bu münasebetle Anadolu'daki edebiyatın geçmiş asırlardaki devrelerini, eserlerini inceledik. Görüyoruz ki, orada bazı kitaplar meclis meclis yazılmış. Yâni, meclis meclis demek, bir mecliste bir miktarı okunmak, öteki mecliste geriye kalan öteki miktarı okunmak üzere hazırlanmış. Bu neyi gösteriyor?..

Anadolu'da ecdadımız, o mübarek gecelerde, kış gecelerinde, yaz gecelerinde, çalışmadıkları zamanlarda, camilerinin kenarında herhalde böyle bir toplantı odaları vardı. Bazı köylerde bunları görüyoruz. Ocağı çatıyorlardı. Çatır çatır odunlar yanarken, ortalık ısınmışken, dînî kitapların bölümlerini bölüm bölüm; bir mecliste okunacak bir bölüm kadar okuyup öğreniyorlardı. Çok güzel bir şey...

Şimdi tabii bu adetlerin yerine, 20. Yüzyıl'da başka adetler geldi. Bizim çağımızda da televizyon geldi, evimizin baş köşesine kuruldu. Şimdi herkes televizyonun sohbetini dinliyor. Tabii, iyi televizyonu dinlerse, iyi sohbede bulunmuş oluyor, sevap kazanıyor, güzel şeyler öğreniyor... Kötü filimler, ithal malı filimler, ahlâk bozucu filimler, ahlâkı dejenere edici, aile yuvasını yıkıcı filimler de, halkımızın üzerinde tahribat yapıyor.

Bazen televizyonlar da seyredilmeli; tabii belgesel filimler var, haberler var, yorumlar var, çeşitli bilgiler var... Kıymetli bir kutu... Bu televizyonun içinde çok kıymetli bilgiler oluyor ve insan istifade edebiliyor ama; bu ne kadar kıymetli olursa olsun, bir de bu

hadisleri, Kur'an-ı Kerim ayetlerini, dinimizin bilgilerini öğrenecek meclisler olmalı!.. Belki güzel televizyonlarla, bu güzel Kur'an-ı Kerim öğretme meclisleri, seansları, saatleri, programları, inşaallah eski cami kenarındaki mübarek ilim meclislerinin, sohbetlerinin yerini tutar, gene insanlar güzel şeyler öğrenir.

Bunları öğrenecek sistemleri, inşaallah televizyonlarımızda da kurarız.

Öyle olmadığı takdirde, veya öyle olmayan yerlerde alimlere rica etmeliyiz, etmelisiniz. Onlardan Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini açıklamasını istemelisiniz. Her gün birkaç ayet-i kerimeyi öğrenerek Kur'an-ı Kerim hakkında bilgi sahibi olmalısınız. Tamam, bu bir... Ondan sonra da bu bilgilere göre hemen kendinizi ayarlamalısınız.

Peygamber Efendimiz'in, "Ben de yetmiş müşrikin cesedine bu durumu yapacağım, intikam alacağım!" derken, böyle yapmaması ayetle bildirilince, hemen vaz geçtiği gibi... Kur'an-ı Kerim'in ayetine göre kendisini hemen ayarladığı gibi. Böylece Kur'an-ı Kerim'e uymayı, bu kadar canlı bir şekilde yürütmemiz, uygulamamız lâzım!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, sözü biraz belki uzattım ama, güzel bir noktaydı bu... İnşaallah bunları da uygularız. Allah-u

Teâlâ Hazretleri bizi, Peygamber Efendimiz gibi çoluk çocuğumuza merhametli eylesin... Bütün insanlara karşı merhametli eylesin... Evde biraz böyle latîfeci, tatlı, sevimli,

herkesin yüzünü güldüren, gönlünü hoş eden bir aile ferdi eylesin... Ve ahlâkımızı Kur'an-ı Kerim eylesin... Kur'an-ı Kerim'in ayetlerini okuyup, oralardan çıkartılacak dersleri alıp, onu hayatımıza uygulayıp, ahlâkımızı ona göre düzeltmeyi nasîb eylesin...

Böylece rızasını kazanan kullardan eylesin... Olgun, kâmil, velî, mahbub, makbul, zarif, arif, kâmil kullardan olmayı nasîb etsin... Huzuruna da sevdiği razı olduğu kullar olarak, yüzü ak, alnı açık varıp, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı nasib eylesin... Cümlenize, cümlemize, sevdiklerinize, yakınlarınıza, temenni ettiklerinize, dostlarınıza...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*.. Cumanız mübarek olsun... Bizi de duadan unutmayın!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

29. 03 1996 - İzmir

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

